

FİLİZ AYGÜNDÜZ

NİSA

HER KADIN YARALANDIĞI YERDEN İYİLEŞİR

—
Roman
—

Filiz Aygündüz, 1971 yılında İstanbul'da doğdu. Mimar Sinan Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Matematik Bölümü'nü bitirdi. Çeşitli liselerde matematik öğretmenliği yaparken, sanat ve kadın dergilerinde serbest muhabir olarak çalıştı. 1995 yılında Duygu Asena'nın çıkardığı kadın dergisi *Kim* ve kültür sanat dergisi *Negatif*e yazmaya başladı. Onu 1999 yılında *Milliyet* gazetesi kültür sanat servisi ve *Milliyet Sanat* dergisi muhabirlikleri izledi. 2007 yılında *Milliyet* gazetesi kültür sanat servisi müdürü oldu. *Milliyet Sanat*'ta muhabirlik, editörlük, yayın koordinatörlüğü görevlerinde bulunduktan sonra 2008'de derginin genel yayın yönetmenliğine getirildi. 2017-2020 yılları arasında *Milliyet* gazetesinin hafta sonu eklerini ve *Milliyet Kitap*'ı yönetti. Halen *Milliyet Sanat* dergisinde genel yayın yönetmeni olarak görev yapıyor. *Milliyet* gazetesindeki "Bir Kahve İçimi" adlı köşesinde kültür sanat yazıları yazıyor. İstanbul Aydın Üniversitesi'nde Psikoloji yüksek lisansını tamamlayan Aygündüz'ün Doğan Kitap'tan çıkan *Kaç Zil Kaldı Örtmenim?*, *Prens Prensesi Sevmedi* ve *Annem Beni Görsün* adlı üç romanı, Psikiyatrist Alper Hasanoğlu ile birlikte hazırladıkları *Gel Hayattan Konuşalım* isimli bir nehir söyleşi kitabı bulunmaktadır.

DOĞAN KİTAP TARAFINDAN YAYIMLANAN DİĞER KİTAPLARI

Annem Beni Görsün
Gel Hayattan Konuşalım
Prens Prensesi Sevmedi
Kaç Zil Kaldı Örtmemim?

NİSA

Yazan: Filiz Aygündüz
Editör: Aslı Güneş

Yayın hakları: © 2026 Doğan Yayınları Yayıncılık ve Yapımcılık Ticaret A.Ş.
Bu eserin bütün hakları saklıdır. Yayınevinden yazılı izin alınmadan kısmen veya tamamen alıntı yapılamaz, hiçbir şekilde kopya edilemez, çoğaltılamaz ve yayımlanamaz.

1. baskı / Mayıs 2026 / ISBN 978-625-8593-39-6
Sertifika no: 44919

Kapak tasarımı: Cüneyt Çomoğlu
Sayfa uygulama: Yeşim Ercan Aydın
Baskı: Ayhan Matbaa Basım San. Tic. Ltd. Şti.
Mahmutbey Mah. 2622 Sok. No: 6/41
Bağcılar - İSTANBUL
Tel. (212) 445 32 38 / Faks (212) 445 05 63
Sertifika no: 44870

Doğan Yayınları Yayıncılık ve Yapımcılık Ticaret A.Ş.
19 Mayıs Cad. Golden Plaza No. 3, Kat 10, 34360 Şişli - İSTANBUL
Tel. (212) 373 77 00 / Faks (212) 355 83 16
www.dogankitap.com.tr / editor@dogankitap.com.tr / satis@dogankitap.com.tr

Nisa

Filiz Aygündüz

DOĞAN KİTAP
ÖRNEKTİR

Annese ve babası tarafından sahip çıkılmayan kadınlara...

DOĞAN KİTAP
ÖRNEKTİR

Adım Hayrünnisa. Kadının hayırlısı, uğurlusu demek. Ortaokulda bu adı uzun bulan arkadaşlarım hayırlı, uğurlu kısmını atıp bana Nisa demeye başladı. Annem, köye vaktiy-le İstanbul'dan gelin gelen Fahrünnisa Ebe'nin adını ablama koymuş. Babaannem kendi adı konulmadı diye küsmüş annemle babama. Bir ay konuşmamış. Ama annem inat etmiş, kararından dönmemiş. Babam da hep çok çekindiği anneme sesini çıkaramamış. Ben doğunca Fahrünnisa Ebe, kafiyeli olsun diye benim için Hayrünnisa adını önermiş anneme. Zaten ikinci de kız oldu diye babaannem oralı olmamış.

Ablam hep Fahrünnisa kaldı.

Ama benim adım on   mden beri Nisa. Adım kadın.

1957 yılında Sivas'ın Hafik ilçesindeki Pusat köyünde doğmuşum. Ben doğduktan altı ay sonra babam İstanbul'a çalışmaya gitmiş. Mecburen. Köy yerinde elde yok, avuta yok. Kapalıçarşı'da hamallık yapmaya başlamış. Oradaki bir handa, merdiven boşluğuna döşeğini serer, geceleri orada uyurmuş. Hanın aycısı, aynı zamanda memleketlisi olan Yusuf Abi sağlamış ona bu imk nı. Yoksa nerede kiraya çıkacak para? Kazandığını anneme g nderirmiş. Yılda bir iki defa da bizi ziyarete gelirmiş. O ziyaretlerinden birinde annem yeniden hamile kalmış. 1959'da kardeşim Metin gelmiş dünyaya.

Doğumu çıkmış aklımdan. Onu iki yaşındaki haliyle hatırlıyorum, bana ilk güldüğü günü.

Babam koyu Galatasaraylıydı. Yusuf Abi'yle birlikte gittikleri meşhur Fenerbahçe-Galatasaray maçında Metin Oktay'ın attığı şut ağları delince, maçtan üç gün sonra doğan oğluna Metin adını vermiş. Babam ne zaman keyiflense, o maçta bir görevlinin ağları nasıl diktiğini anlatırdı bize. Aslında çok az konuşurdu. Ama bu ağ hikâyesi başkaydı. Anlatmaya doyamazdı.

Babam handa perişan olup hasta düşünce annemi köyden getirtmeye karar vermiş. Gün boyu ağır işçilik, akşam bir tas sıcak çorba bile yok. Hanın rüzgârı, soğuğu yormuş onu. 1960 darbesinden iki ay önce annem, kucağında Metin ve ben, İstanbul'a gelmişiz. Ablam, yedi yaşındaki Fahrünnisa'yı köyde babaannemin evine bırakmışlar. Annem dönüp dönüp bakmış. Ablamın elinde bir şey yok, sesi yok. Sadece bakmış.

Onun adı da kadının onuru, erdemi anlamına geliyor. Babaannem ablamın gitmesine izin vermemiş. "Küçükleri al götür, Fahrünnisa bana bakacak" demiş. Sadece ilkokulu okumuş, adını veren ebesi gibi ebe olmak isteyen ablama.

İki gözü iki çeşme, evladını geride bırakmanın acısıyla binmiş annem otobüse. O yolculuktan aklımda kalan bir şey yok. Saatler sürmüş. Metin ağlamaktan şişmiş.

Otobüstekiler anneme kızmış.

Feriköy'de avluya bakan tek göz odalı dört gecekondundan birine taşınmışız. Babam hamallığa devam etmiş. Annem de İstanbul'daki akrabalarının aracılığıyla Nişantaşı'ndaki apartmanlara temizliğe gitmeye başlamış. Derken 1960 darbesi. Cüzdanında resmini taşıyan babam, Menderes

asıldığında sabaha kadar ağlamış. Annem anlatırdı. 1965 seçimlerinde, Demokrat Parti'nin devamı olarak gördüğü Adalet Partisi'ne, Demir Kırat'ın böğrüne basmış oyunu. Annem ise İnönü'ye. Solcu olduğundan değil, İnönü'yü sevdiğinden.

O avluda Metin'le geçen zamanları bugün gibi hatırlıyorum. Altı yaşlarında olmalıyım artık. Annem de babam da sabah erkenden işe gittiklerinden, diğer gecekonduda kalan Yusuf Abi'nin karısı Zeliha Abla bakardı bize. Benden çok Metin'e. Ben bir fırsatını bulur, mahallede dolaşmaya çıkarırdım. O büyük apartmanlar, sokaktaki hayhuy ilgimi çekerdi. Köşedeki Trabzonlu bakkal Polat Amca beni gördüğünde çağırır, bir tane Arap kızlı Mabel sakızı verirdi. Nane aromasına da, dilime yayılan un dokusuna da bayılırdım. Ağzımda sakız, cak cak çiğneyerek dolaşırdım mahalleyi. Zeliha Abla yokluğumu fark ettiğinde bağırmaya başlardı: "Kız Hayrünsisa neredesin? Çabuk eve gel." Sesini duyar duymaz koşardım eve. Ama aklım hep dışarıdaki hayatta kalırdı.

Tek göz odamızda annemle babam karyolada yatar, Metin divanda, ben de yer yatağında uyurduk. Köyden gelirken denkte iki de yün yorgan getirmişiz. Kalın, ağır... İçinde kaybolurdum. Metin'in üstüne kalın battaniye örterdik. Zaten gecenin ilk yarısı ağlayarak kalkar, annemlerin yanına giderdi uyumaya.

Annem işten gelir gelmez sofrayı hazırlar, sabah işe gitmeden küçük bir tezgâh ve dört ocaklı Aygaz'dan ibaret mutfakta yaptığı yemekleri ısıtıp önümüze koyardı. En çok da peşkütan çorbasını severdim. Koyun sütüyle yaptığı yoğurdu bez torbaya sarıp yüksek bir yere asardı annem. Altına bir kap koyar, ekşisin diye yoğurdu iki gün bekletir, sonra da kay-

natırdı. Soğuyunca tekrar bez bir torbaya döküp yine yüksek bir yere asar, iki gün daha bekletirdi. Çökelek kıvamına gelen bu yoğurda “peskütan” deniyordu. Pazardan aldığı tulumda saklardı annem peskütanı. Çorbasını yapacağı zaman un, yumurta ve yarmayla karıştırı karıştırı pişirirdi. Üstüne de köyden getirdiği yayla kekiği olarak bilinen anuk otunu yaktı mı, yemelere doyamazdım.

Pazar günleri banyo yapardık. Annem odanın ortasına koyduğu leğenlerde yıkardı bizi, ocakta ya da sobada kaynattığı sularla. O su hiçbir zaman tam ılımazdı. Soba da hep tüterdi. İlle su kaynar olsun isterdi annem. Kalıp sabunuyla döver gibi yıkardı bizi. Hiç sevmezdim o banyo günlerini.

Altı yaşımı sürdürdüğüm günlerde okula gideceğim diye tuturdum. Görüyordum mahallede siyah önlüklü, beyaz yakalı kızları. Çok imreniyordum. Küçücük bir avluda hayat nereye kadar? Çok ağladım beni okula göndermeleri için. Sonunda kıyamadılar. O yıl benim yaş grubumdakileri de okula alıyorlardı. Böylelikle ilkokula başladım.

Hayatımın en heyecan verici ilk günü, Feriköy Camii'nin tam karşısındaki ilkokuldan içeri girdiğim gündü. Avludaki dört odadan birinde oturan Dürdane Teyze ile İhsan Abi'nin kızları Feride'nin küçülen önlüğüyle gitmiştim. Annem bana dantel yaka örmüştü. Tığla dantel örmeyi vaktiyle Fahrünnisa Ebe'den öğrenmiş. Minik baklava desenli bir yakaydı. Okuldaki kızların kumaş yakalarından farklıydı. Siyah uzun saçlarımı örüp ucuna kırmızı kurdele takmıştı annem. Kendimi çok güzel hissetmişim. Hayatımızın geçtiği o dar mekândan sonra okul gözüme nasıl da büyük görünmüştü.

İlk gün biraz korkmadım değil. Ama cevval bir tarafım vardır benim. Canım bir şeye sıkılmaya görsün, bir başka şey

olur, birden canlanırım, neşem artar, kendime güvenim gelir. Bunu nereden öğrendim bilmiyorum. Ne zaman içim sıkılsa, şöyle azıcık mayışsam annem “Kız Hayrünnisa. Çerçi’lerin Nezaket gibi serilmişsin. Kalk hemen. O başını dik tut hele. Uyuz itler gibi durma. Kımılta biraz” derdi. O söylemediği zamanlarda da hep kulağımın içindeydi bu sözler. Belki de bu yüzden kendime sıkılma fırsatı vermezdim.

Başımı dik tutup girdim sınıfa. Bütün sınıf doluydu. Sadece en arka sırada bir kız tek başına oturuyordu. Başka yer olmadığından yanına gittim. Böylelikle ilk arkadaşım Ayşe ile tanıştım. Dersleri çok seviyordum. Okul eylülde açılmıştı. Ekim sonuna doğru okumayı söktüm. Matematiği annemden öğrendim. Okuma yazması yoktu ama fasulyelerle toplama çıkarma işleminin kralını öğretti bana. İlkokul öğretmenim Servet Hanım, veli toplantısında özellikle matematik dersinde sınıfın önünde olduğumu söylediğinde annemin gözünde gördüğüm mutluluğu hiç unutmadım. Bana peskütan çorbasındaki anuğu hatırlatan kahverengi hareli yeşil gözlerini kısıp gülümsemiş, başını önüne eğmiş, ellerini önünde kavuşturmuştu. Servet Hanım dantel yakalarımı çok beğendiğini söyleyince, annem o gece sabaha kadar öğretmenimin aynı okulda okuyan kızı Hande için yaka örmüştü.

İlk yıl öğlenciydim. Annemin sabahtan hazırladığı yemekleri öğlene doğru ocakta ısıtır, karnımı ve Metin’i doyurduktan sonra onu Zeliha Abla’ya bırakıp okula giderdim. Üç yıl sonra Metin de aynı ilkokula başladı. Yaramazlık desen bini bir para. Serserilikte sınıf birincisi. Her gün biriyle kavga ederdi. Haksızlığa tahammülü yoktu. Tepesini attırana o küçücük boyuyla dalardı. Kaç kavgadan ayırdım onu. İkinci sınıfa başladığında, yazın haytalıktan başını alıp tek satır oku-

madığından okumayı unutmuştu. Ben öğrettim yeniden. İki kardeş okula gidip geliyor, orayı büyük bir oyun bahçesi gibi görüyor, çok eğleniyorduk.

Metin büyüyünce topçu olacaktı. Okuldan sonra mahallenin arka tarafındaki toprak sahada arkadaşlarıyla birlikte her Allah'ın günü futbol oynardı. Ödev desen, yaptığını gören yok.

Ben dersleri çok severdim. Dört işleme bayılıyordum. Hayat bilgisi derslerinde öğrendiklerimi eve gelir gelmez anneye anlatırdım: "Kış hazırlıkları vakti geldi anne. Tarhana ve salça yapmalıyız."

O, akşam bulaşıkları yıkarken, ben yerdeki sofrada ödevlerimi yaptığım sırada anlatır da anlatırdım. Babam yatısı namazına gitmiş olurdu. Annem bütün gün ev temizlemekten bitkin, son gücüyle bulaşıkları bitirmeye çalışırdı. Önce kap kacağı suyla çalkalar, sonra Arap sabunuyla köpürttüğü sıcak suda –artık ne kadar köpürürse– yıkar, en son suyla durulardı. Söylediklerimi duymazdı bile. Daha otuzlarının başındaydı. Köyden gelmişti. Şehirde tutunmaya çalışıyordu. Bilmediği bir dünyada, yabancı evlerde temizlik yaparak üç beş kuruş kazanıyordu. Günün birinde kendi evini yaptırmaktan başka hayali yoktu. Çocuğuyla arkadaş olacak vakti de yoktu, bilgisi de. Olsun, ben anlatmaktan hiç vazgeçmezdim.

Ayşe okul çıkışı haftada üç gün bale kursuna giderdi. Ona çok imrenirdim. Bir gün anneme bahsettim. "Bale de ne?" dedi. Böyle dedim, kızlar tütüler giyiyor, ayaklarında bale pabuçları, dönüyorlar. Bildiğimden değil, Ayşe teneffüslerde bize küçük gösteriler yaptığından. Annem hiç anlamadı. "Bırak bu gâvur işlerini Hayrünnisa. Ağır ol ki batman gelesin. Otur oturduğun yerde" diye azarladı beni.

Peki Ayşe? Niye onun ailesi ona kızmıyordu, hiç anlam verememiştim. Gerçi arkadaşlarımlın çoğu da işçi sınıfının çocuklarıydı. Demek ki Ayşe bizden farklıymış. Ama o zamanlar farklılıkları anlayamazdık.

DOĞAN KİTAP
ÖRNEKTİR

“Adım Hayrünnisa. Kadının hayırlısı, uğurlusu demek... Ama benim adım on  c mden beri Nisa. Adım kadın.”

Sivas'ın Pusat köyünden Nişantaşı'nın bodrum katına, Etiler'deki lüks villadan  ağlayan'ın dar sokaklarına uzanan bir yaşam  yk s . Hayrünnisa, adındaki “hayırlı”yı atıp sadece “Nisa” olmayı seçerken toplumun kadınlara biçtiği tüm rollerle hesaplaşıyor; evliliğin karanlık dehlizlerinde, genetik bir kaderin pençesinde yaşarken bile o sihirli soruyu fısıldıyor: “Peki Őimdi ne yapabilirim?”

Kendi söküğünü dikmekle başlayan Nisa, kurduğu “Hırka  ren Kadınlar” atölyesiyle yalnız bırakılmış kadınların onur ve özgürlük mücadelesinin simgesi haline geliyor. Mevl n  der ki: “Işık yaradan sızar.” Nisa, acıyı ve ipliğiilmekilmek Őifaya d n şt renlerin; yaralarını saklamak için değil, yaralarından ışık sızdırmak için bir araya gelenlerin romanı.

